رابطه معنی زندگی و بهزیستی روان‌شناختی با تمایل به ازدواج در دانشجویان[1]

هدی هلاکویی[2]، محمد مصطفوی[3]، منیره نسیمی[4]

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۸/۶ _ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۱۰/۲۳

چکیده

هدف: این پژوهش با هدف بررسی رابطه معنی زندگی و بهزیستی روان‌شناختی با تمایل به ازدواج در دانشجویان صورت گرفته است. روش: پژوهش حاضر از نوع همبستگی بود. جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان مجرد ۱۸ تا ۳۵ ساله دانشگاه آزاد اسلامی (واحد تهران جنوب) می‌باشد. از این جامعه ۱۰۶ نفر نمونه به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. ابزار پژوهش شامل پرسشنامه محقق ساخته تمایل به ازدواج، پرسشنامه بهزیستی روان شناختی ریف (۱۹۹۸)، پرسشنامه رغبت به ازدواج و پرسشنامه معنی زندگی استیگر و همکاران (۲۰۰۶) بوده است. یافته‌ها: نتایج تحلیل همبستکی نشان داد که نمره کل بهزیستی روان‌شناختی فقط با وجود معنا در زندگی ارتباط معنی داری داشت (P<۰/۰۵) اما با جستجوی معنا در زندگی و تمایل به ازدواج همبستگی معنی داری نداشت (P<۰/۰۵). تمایل به ازدواج با خرده مقیاس‌های معنای زندگی، جستجوی معنی و بهزیستی روان‌شناختی نیز رابطه معنی داری نداشت. نتیجه‌گیری: طبق نتایج به دست آمده افزایش سطح بهزیستی روان‌شناختی در افراد می‌تواند موجب افزایش معنا در زندگی شود اما بر تمایل به ازدواج تأثیری ندارد.

---

۱. برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد.

۲. (نویسنده مسئول): کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب، تهران، ایران.

hoda.holakouie@yahoo.com

۳. دکتری مشاوره شغلی، دانشگاه اصفهان، ایران. mostafavi90@gmail.com

٤. دانش‌آموخته‌ی دکتری مشاوره، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم وتحقیقات تهران، ایران.mn.nasimi83@gmail.com

[Downloaded from journal.irancounseling.ir on 2026-11-04]

واژه‌های کلیدی: معنی زندگی، بهزیستی روان‌شناختی، تمایل به ازدواج

مقدمه

در قرن بیست و یکم، پژوهش‌ها نشان می‌دهند که که انسان باید انرژی عقلانی خود را صرف جنبه‌های مثبت تجربه‌اش کند. در آغاز پژوهش‌ها بیشتر بر هیجانات منفی مانند اضطراب و افسردگی تمرکز داشت تا بر هیجانات مثبت مانند شادکامی[1] و رضایت[2]. اغلب روان‌شناسان و محققان سلامت روان جنبه‌های مثبت سلامت را نادیده می‌گرفتند (روئینی،[3] ۲۰۱۵). در سالیان اخیر رویکرد آسیب شناختی به مطالعه سلامتی انسان مورد انتقاد قرار گرفته است. بر خلاف این دیدگاه که سلامتی را به عنوان نداشتن بیماری تعریف می‌کند، رویکردهای جدید به خوب بودن به جای بد بودن یا بیمار بودن تأکید می‌کنند (فلتون و جوییت؛[4] ۲۰۱٤). شادابی، نشاط، احساس خوشبختی و داشتن معنا در زندگی یکی از موهبت‌های الهی است که در سایه تندرستی و سلامت روانی[5] به انسان‌ها اعطا شده است، علاوه بر آن، سلامت روانی یکی از مهمترین عوامل مؤثر در ارتقاء و تکامل انسان‌ها محسوب می‌شود (مایرز؛[6] ۲۰۰۳).

تمرکز روان‌شناسی مثبت بر این است که زندگی انسان چگونه شکوفا می‌شود و به پتانسیل‌هایش می‌رسد (اسنایدر و لوپز؛[7] ۲۰۰۷). این تغییر رویکرد موجب شد روان‌شناسان این گروه در توصیف و تعریف سلامت روانی بیشتر از اصطلاح بهزیستی روان‌شناختی که بیشتر دارای بار مثبت است استفاده کنند. از این منظر کسی دارای سلامت روان‌شناختی تلقی

---

۱ Happiness.

۲ Satisfaction.

۳ Ruini, C.

٤ Felton, L., & Jowett, S.

٥ mental health.

٦ Myers, D. G.

۷ Snyder, C. R., & Lopez, S. G.

[Downloaded from journal.irancounseling.ir on 2026-11-04]

می‌شود که ویژگی‌هایی مانند عزت نفس، ارتباط‌های اجتماعی گسترده، احساس خودکارآمدی و حس استقلال دارد. مفهوم بهزیستی روان‌شناختی به عنوان واژه سلامت ذهن عمومی در تحقیقات روان‌شناسی به کار می‌رود (پدروتی[۱] ۲۰۱۳).

تلاش‌هایی که در جهت گذر از الگوهای سنتی سلامتی صورت گرفته، گرچه زمینه لازم را برای تلقی سلامت به عنوان حالتی از بهزیستی (نه صرفاً نبود بیماری) فراهم ساخته، اما کافی نیست (رافانلی و روئینی[۲] ۲۰۱۲). به‌طور خلاصه، با وجود اهمیتی که مسئله بیماری‌های روانی دارد، زمان آن رسیده که تفکر حاکم بر سیاست گذاری و سرمایه‌گذاری در حوزه سلامت روانی تغییر کند و دیدگاه‌های مثبت‌تری بر ذهن مردم و متخصصان غالب شوند. از یک طرف پیچیدگی مؤلفه‌های بهزیستی روان‌شناختی و چند بعدی بودن آن از جمله موضوعاتی است که نباید به سادگی از آن گذشت و از طرفی دیگر تشکیل خانواده و آماده سازی افراد برای ورود به زندگی مشترک در هر جامعه‌ای دارای اهمیت ویژه‌ای است. لذا بررسی بهزیستی روان شناختی، معنای زندگی افراد خواهان و گریزان از ازدواج و درک روابط مرتبط با آن از حساسیت مهمی برخوردار است.

بهزیستی ذهنی به عنوان ارزیابی مثبت و رضایت کلی فرد از زندگی خویش، همچنین وجود عاطفه مثبت[۳] و نبود عاطفه منفی[۴] مفهوم پردازی شده است (کوکو و تالونن و پولکینن،[۵] ۲۰۱۳). به طور کلی بهزیستی ذهنی ارزیابی یک فرد از کیفیت تجربیات، آگاهی‌ها، ارتباط‌ها و سایر مسائل فرعی مرتبط با ارزشمندی‌های فرد در حیات اوست (اوانس[۶] ۲۰۱۱). در واقع بهزیستی روان‌شناختی عبارت است از به قابلیت رساندن استعدادهای نهفته افراد در سنین جوانی که نقطه عطف شکل‌گیری و

۱ Pedrotti, J. T.

۲ Rafaneli, C., & Ruini, C.

۳ positive affect.

۴ negative affect.

۵ Koko, k., Tolvanen, A., & Pulkkinen, L.

۶ Evans. J.

[Downloaded from journal.irancounseling.ir on 2026-11-04]

رشد استعدادهاست (قمری گیوی و همکاران، ۱۳۹٤).

به عبارت دیگر در مقابل بهزیستی روان‌شناختی، بهزیستی هیجانی به احساس بهزیستی اشاره می‌شود و می‌توان گفت فرآیندهای بهزیستی هیجانی با تغیر و تحول در سراسر دوره ی بزرگسالی تغییر می‌یابند. افراد با احساس بهزیستی بالا، هیجان‌های مثبت بیشتری تجربه می‌کنند. از گذشته، آینده خودشان، دیگران و رویدادها و حوادث پیرامونشان ارزیابی مثبتی دارند و آنها را خوشایند توصیف می‌کنند، در حالی که افراد با احساس بهزیستی پایین موارد مذکور را نامطلوب ارزیابی کرده و هیجان‌های منفی مانند اضطراب و افسردگی بیشتری را تجربه می‌کنند (نریمانی و بخشایش، ۱۳۹۳).

بهزیستی روان‌شناختی دارای شش مؤلفه شامل زندگی هدفمند، رابطه مثبت با دیگران، رشد شخصی، پذیرش خود، خودمختاری و تسلط بر محیط است (نلسون، فولر، چوی[۱] ۲۰۱٤). بنابراین مطابق مدل بهزیستی روان‌شناختی ریف[۲](۱۹۸۹) که کامل‌ترین نظریه در این زمینه است دارای شش مؤلفه می‌باشد:

۱) پذیرش خود: داشتن یک نگرش مثبت درباره خود.

۲) خودمختاری: احساس شایستگی و توانایی در مدیریت محیط پیرامون فرد.

۳) ارتباط مثبت با دیگران: داشتن روابط گرم و صادقانه با دیگران و توانایی دوست داشتن.

٤) هدفمندی در زندگی: داشتن اهداف کلی، مقاصد و حس جهت‌گیری در زندگی.

٥) تسلط بر محیط: توانایی انتخاب یا ایجاد بافت‌های محیطی مناسب با شرایط روانی خویش.

٦) رشد شخصی: تحول مداوم نیروهای بالقوه خویش.

معنای زندگی[۳]به عنوان یکی از مؤلفه‌های اصلی در بحث سلامت روان‌شناختی افراد مطرح است، یکی از معروف‌ترین تعاریف معناداری

۱ Nelson, S. K., & Fuller, J. K., & Choi, I.

۲ Reyf, D.

۳ The meaning of life.

[Downloaded from journal.irancounseling.ir on 2026-11-04]

توسط فرانکل[۱](۱۹۹۸) ارائه شده است. وی معتقد است هنگامی که انسان به فعالیت‌های مورد علاقه‌اش می‌پردازد، با دیگران ملاقات می‌کند، به تماشای آثار هنری، ادبی می‌پردازد و یا به دامان طبیعت پناه می‌برد، وجود معنا را در خود احساس می‌کند، وجود و هستی‌اش به یک منبع لایزال پیوند خورده است و خود را متکی به چهارچوب و تکیه‌گاه‌های گسترده و قابل اتکایی مانند مذهب، فلسفه‌هایی که برای زندگی انتخاب کرده است می‌بینند، معنا را در می‌یابد و آن‌ها را احساس می‌کند (رحیمی و سراج‌زاده، ۱۳۹۲). بعد از فرانکل صاحب‌نظران دیگری هم معنا را تعریف کرده و جنبه‌های مختلف آن را مورد مطالعه قرار دادند و زندگی معنادار را به عنوان یک فرآیند باورهای فردی می‌دانند تا یک منبع نهایی از باورها. به اعتقاد این پژوهشگران هرچه فرد به ارزش‌های بیشتری باور داشته و متعهد باشد احساس می‌کند که زندگی‌اش از معنای بیشتری برخوردار است (یاری، ۱۳۹٤). بامیستر[۲](۱۹۹۱) معتقد است هنگامی فرد می‌تواند احساس کند که از یک زندگی معنادار برخوردار است که چهار نیاز او به معنا، ارضاء شده باشد؛ این چهار نیاز عبارت‌اند از: هدفمند بودن جهت زندگی، احساس کارآمدی، کنترل و برخوردار بودن از مجموعه‌ای از ارزش‌ها که بتواند به وسیله آن کنش‌هایی را توجیه کندو وجود یک مبنای با ثبات و استوار برای داشتن نوعی حس مثبت خود ارزشمندی.

یکی از مهمترین متغیرهایی که می‌تواند با معنای زندگی و بهزیستی روان‌شناختی در افراد ارتباط داشته باشد، تمایل به ازدواج است. شواهد در دسترس نشان می‌دهد که متجاوز از نود درصد جمعیت جوامع گوناگون به طور متوسط حداقل یک بار در طول زندگی خود ازدواج کرده‌اند (زاهدی، ۱۳۹۲). از طرفی مطالعات اجتماعی نیز نشان می‌دهند که مفهوم و هدف ازدواج در جوامع ابتدایی و متمدن در نظام‌های مختلف از نظر ادیان و آیین‌های اعتقادی به کلی متفاوت است (مهری نژاد، ۱۳۹۲). میل به داشتن فرزند و تداوم نسل، انگیزه‌ها و اهداف مهمی است که همواره در دوره‌های مختلف تاریخی موجب ازدواج و تشکیل

۱ Frankl, v.

۲ Baumeister.

[Downloaded from journal.irancounseling.ir on 2026-11-04]

خانواده شده است (کیهان‌نیا، ۱۳۹٤).

گارینو[1] در سال ۱۹۹۲ در تحقیقی با عنوان «تمایل جوانان به ازدواج» می‌نویسد بعد از اتمام تحصیلات، ازدواج مهم‌ترین تصمیم هر فرد در زندگی است و عواملی نظیر میزان طلاق در جامعه، اهداف دوره زندگی، علایق آموزشی و تحصیلی از جمله عواملی هستند که به تمایل فرد نسبت به ازدواج اثر می‌گذارند. تمایل آمادگی فرد به این که نسبت به یک شخص، شیء، یا حادثه پاسخ مثبت یا منفی نشان می‌دهد، تعریف می‌شود (آلپورت[2]؛ ۱۹۷٦). تمایل جوانان به ازدواج یکی از مهمترین عوامل مطرح شده در زمینه پیش از ازدواج است که جوانان آن را مهم‌ترین انگیزه خود برای تشکیل خانواده و ازدواج مطرح کرده‌اند. اکثر جوانان معتقدند که با افزایش سن جاذبه این تمایل در آن‌ها کمتر شده و به همان نسبت سخت‌گیری‌های آن‌ها در انتخاب همسر بیشتر می‌شود (پورشریف، ۱۳۹۵).

به علاوه، افراد خوش بین و با جهت‌گیری مثبت در زندگی، عموما دارای بهزیستی روان‌شناختی بالاتری هستند (شریفی و سعیدی، ۱۳۹٤). بهزیستی روان‌شناختی می‌تواند کیفیت زندگی را افزایش دهد (پورعبدل، عباسی و عباسی، ۱۳۹٤) و در سایه این امید و کیفیت زندگی، تمایل به اقدامات جدی و برنامه ریزی برای زندگی افزایش می‌یابد.

با توجه به این که موضوع بهزیستی روان‌شناختی ارتباط مؤثری با رضایت از زندگی و معنای زندگی دارد، بدیهی است پرداختن به این مسئله شایان اهمیت است. با توجه به اهمیت آمادگی به ازدواج در جوانان بررسی عوامل موثر بر آن ضروری به نظر می‌رسد. لذا پژوهش حاضر به دنبال بررسی رابطه معنای زندگی و بهزیستی روان‌شناختی با تمایل به ازدواج می‌باشد.

در این خصوص سه فرضیه مورد بررسی قرار گرفت:

۱) بین معنای زندگی و بهزیستی روان‌شناختی با تمایل به ازدواج در دانشجویان رابطه معناداری وجود دارد.

۲) بین ابعاد بهزیستی روان‌شناختی و تمایل به ازدواج در دانشجویان رابطه معناداری وجود دارد.

---

۱ Guarino.M.

۲ Alport, G.W.

[Downloaded from journal.irancounseling.ir on 2026-11-04]

۳) بین معنای زندگی و بهزیستی روان‌شناختی در دانشجویان رابطه معناداری وجود دارد.

روش پژوهش

این پژوهش از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش شامل دانشجویان زن و مرد مجرد ۱۸ تا ۳۵ ساله دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب می‌باشد. تعداد نمونه انتخاب شده ۱۰٦ نفر بود که از نظر تحصیلات در سطح دیپلم و بالاتر بوده‌اند. به منظور انتخاب نمونه از روش دردسترس استفاده شده است. ملاک ورود آزمودنی‌ها به پژوهش، مجرد بودن و بازه سنی ۱۸ تا ۳۵ سال بود، افراد متأهل و مسن تر در نمونه جای نگرفتند.در مورد حجم نمونه لوهین[۱](۱۹۹۲) پس از بررسی پیشینه‌های پژوهش نتیجه می‌گیرد که برای این طبقه از مدل‌ها با دو یا چهار عامل، پژوهشگر باید روی گردآوری دست کم ۱۰۰ مورد یا بیشتر از آن برنامه ریزی کند (به نقل از هومن، ۱۳۸٤). در این پژوهش، ۸۳ نفر (معادل ۷۸ درصد) زن و ۲۳ نفر (۲۲ درصد) مرد بوده‌اند.

ابزارهای پژوهش

پرسشنامه محقق ساخته تمایل به ازدواج: این پرسشنامه شامل ۲۰ سؤال است. که به صورت ٥ درجه‌ای لیکرت از ۱ (کاملاً مخالفم) تا ٥ (کاملاً موافقم) نمره گذاری می‌شود و در نهایت با مجموع نمرات به دست آمده یک نمره کلی بدست می‌آید. تاکید بر ساخت ابزار محقق ساخته در این پژوهش، معرفی ابزاری دیگر در زمینه رغبت به ازدواج با تاکید بر شاخصه‌های همین متغیر بدون در نظر گرفتن موانع و محدودیت‌ها می‌باشد و جنبه‌های عاطفی، شناختی و رفتاری در ازدواج را مدنظر قرار می‌دهد. برای ساخت پرسشنامه، ابتدا منابع علمی و نظریه‌های تمایل به ازدواج با روش کتابخانه‌ای مورد مطالعه قرار گرفتند. به علاوه، از جوانان مصاحبه به عمل آمده تا ابعاد رغبت و عدم رغبت آنان به ازدواج شناسایی شود. سپس گویه‌های پرسشنامه طراحی شده و

۱ Loehlin, J. C.

[Downloaded from journal.irancounseling.ir on 2026-11-04]

در اختیار متخصصان قرار گرفت. بعد از انجام اصلاحات پیشنهادی اساتید، روایی صوری و محتوایی آن با استفاده از نظرات آنها مورد تایید قرار گرفت.

محاسبه همبستگی هر سؤال با نمره کل حاکی از مطلوبیت سؤالات بوده و تمام سؤالات، به جز سؤال ۵، ۱۲ و ۹، ضریب همبستگی بالاتر از ۰/۵ با نمره کل داشتند. بعد از اجرای اولیه، این سؤالات (۵، ۱۲ و ۹) مورد بازبینی و اصلاح قرار گرفت و در اجرای نهایی ضریب آلفا به ۰/۸۹ رسید.

به منظور تعیین روایی سازه، ضریب همبستگی این پرسشنامه با پرسشنامه رغبت به ازدواج حیدری و همکاران (۱۳۸۳) بررسی شد که این ضریب برابر ۰/۵۱ ی باشد که در سطح P≤ ۰/۰۱ معنادار می‌باشد. آلفای کرونباخ این پرسشنامه ۰/۸۸ بدست آمد.

پرسشنامه بهزیستی روان‌شناختی[1] : این پرسشنامه توسط ریف در سال ۱۹۸۹ تهیه گردید. فرم اصلی دارای ۱۲۰ پرسش بوده، ولی در بررسی‌های بعدی فرم‌های کوتاه‌تر ۸٤ سؤالی، ٥٤ سؤالی و ۱۸ سؤالی نیز پیشنهاد شده است. در این پژوهش فرم ۱۸ سؤالی آن مورد استفاده قرار گرفت. این پرسشنامه شش مقیاس را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. برای هر سؤال شش گزینه در نظر گرفته شده است. سؤال‌های خرده مقیاس‌ها از این قرار است: استقلال؛ پرسش‌های ۹،۱۲،۱۷، تسلط بر محیط؛ پرسش‌های ۱، ٤، ٦، رشد شخصی؛ پرسش‌های، ۷، ۱۵، ۱۷، ارتباط مثبت با دیگران؛ پرسش‌های ۳، ۱۱، ۱۳، هدفمندی در زندگی؛ پرسش‌های ۵، ۱٤، ۱٦ و پذیرش خود؛ پرسش‌های، ۲، ۸، ۱۰. در این ابزار نمره بیشتر به معنی بهزیستی روان‌شناختی بالا و نمره پایین به معنی بهزیستی روان‌شناختی پایین است. نمره‌گذاری گزینه‌ها براساس طیف لیکرت به این صورت است: کاملاً مخالفم (۱)، تا حدودی مخالفم (۲)، کمی مخالفم (۳)، کمی موافقم (٤)، تا حدودی موافقم (۵)، کاملاً موافقم (٦)، همچنین سؤالات ۱، ۳، ٤، ۵، ۹، ۱۰، ۱۳، ۱۷ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند.

مطالعات متعددی ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه‌های کوتاه آزمون ریف را بررسی کرده‌اند. ریف (۱۹۹۸) در پژوهشی روی نوجوانان و بزرگسالان جوان

---

۱ Psychological Well-being -RSPWB.

[Downloaded from journal.irancounseling.ir on 2026-11-04]

پایایی بین ۰/۸٦ و ۰/۹۳ برای عوامل به دست آورد (ریف و کیز ، ۱۹۹۵[۱]). در ایران بیانی و همکاران (۱۳۸۷) پایایی نسخه ۸۴ سؤالی را روی نمونه‌ای ۱۴۵ نفری از دانشجویان دانشگاه آزاد بررسی کردند. نتایج بررسی پایایی از طریق بازآزمایی نشان دادند، ضریب بدست آمده برای نمره کلی برابر ۰/۸۲، پذیرش خود ۰/۷۱، روابط مثبت با دیگران ۰/۷۷، خودمختاری ۰/۷۸، تسلط بر محیط ۰/۷۷، هدفمندی در زندگی ۰/۷۰ و رشد شخصی ۷۸ /۰ بود و روایی نسخه فارسی پرسشنامه نیز مطلوب گزارش گردیده بود که در پژوهش ذکر شده آلفای کرونباخ معادل ۰/۸٤ بود .

پرسشنامه معنا در زندگی استیگر و همکاران (MLQ)[۲]: معنا در زندگی توسط استیگر و همکاران[۳](۲۰۰٦) جهت ارزیابی وجود معنی و تلاش برای یافتن آن ارائه شده است. این محققان برای ساخت این ابزار ابتدا ٤٤ آیتم تهیه کردند و سپس با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی به دو عامل وجود معنا در زندگی و جستجوی معنا در زندگی با مجموع ۱۷ آیتم دست یافتند. سپس در یک تحلیل عاملی تأییدی با حذف ۷ گویه به ساختار مناسب دو عاملی با ۱۰ گویه دست یافتند. در پژوهش حاضر فرم ۱۰ سؤالی این پرسشنامه اجرا گردیده است. این مقیاس لیکرت به صورت پنج بخشی از «خیلی موافقم» تا «خیلی مخالفم» برای آزمودنی تنظیم شده است. مجموع نمرات سؤال های ۲، ۳، ۷، ۸ و ۱۰میزان تلاش فرد برای یافتن معنا و مجموع نمرات سؤال‌های ۱، ٤، ٥، ٦ و ۹ (سوال ۹ با کدگذاری معکوس) میزان معناداری زندگی فرد را مشخص می‌کنند.

طبق پژوهش های استیگر و همکاران (۲۰۰٦) پایایی این مقیاس برای ارزیابی زندگی، برای زیر مقیاس وجود معنا ۰/۸٦ و برای زیرمقیاس جستجوی معنا ۰/۸۷ برآورد شده است. همچنین پایایی زیرمقیاس‌های وجود معنا ۰/۷۰ و برای جستجوی معنا ۰/۷۳ گزارش شده است. پایایی آزمون و بازآزمون این مقیاس در ایران با دو هفته فاصله برای زیرمقیاس وجود معنا ۰/۸٤ و برای زیرمقیاس جستجوی معنا ۰/۷٤ بدست آمد. آلفای کرونباخ

۱ Reyf, D., & Keys, M.

۲ Meaning in Life Questionnaire.

۳ Stiger, S. tiger, M.F., et al.

[Downloaded from journal.irancounseling.ir on 2026-11-04]

برای زیرمقیاس جستجوی معنا ۰/۷۵ و برای زیرمقیاس داشتن معنا ۰/۷۸ محاسبه شد. بنابراین به نظر می‌رسد، مقیاس از همسانی درونی خوبی برخوردار است. به علاوه، به منظور بررسی روایی سازه، از تحلیل عاملی تاییدی استفاده شده است و شاخص‌های با ارزش به دست آمده حاکی از روایی مطلوب این پرسشنامه می‌باشد (اشتاد، ۱۳۸۸).

یافته‌ها

بررسی شاخص‌های توصیفی هریک از متغیرهای پژوهش نشان می‌دهد که در هیچ یک از موارد مقادیر کجی و کشیدگی از ۱/۹۶ تخطی نکرده است. بنابراین، پیش فرض نرمال بودن توزیع متغیرها نقض نشده است. برای بررسی پیش فرض همخطی، ضرایب همبستگی بین متغیرها محاسبه شد. بنابر پیشنهاد فیلد[۱](۲۰۰۹) در صورت عدم تخطی ضرایب همبستگی از ۰/۸۵ این پیش فرض برقرار خواهد بود.

جدول ۱- ضرایب همبستگی بین ابعاد معنای زندگی با تمایل به ازدواج.

متغیرها	۱	۲	۳	٤
۱. تمایل به ازدواج	۱	-	-	-
۲. جستجوی معنا	۰/۱۷۵	۱	-	-
۳. وجود معنا	۰/۰۸٦	-۰/۳٦۱**	۱	-
٤. بهزیستی روان‌شناختی	۰/۰۸	-۰/۷۲	۰/٦۱۷**	۱

N=۱۰٦؛ *=α<۰/۰۵؛ **=α<۰/۰۱.

جدول ۱- ضرایب همبستگی بین معنای زندگی و بهزیستی روان‌شناختی با تمایل به ازدواج را نشان می‌دهد. بررسی ضرایب همبستگی نشان می‌دهد که هیچ یک از روابط جستجوی معنا، وجود معنا و بهزیستی روان‌شناختی با تمایل به ازدواج در سطح p>۰/۰۵ معنادار نیست و فرضیه فوق مورد تایید قرار نمی‌گیرد.

۱ Field, D.

[Downloaded from journal.irancounseling.ir on 2026-11-04]

جدول ۲- ضرایب همبستگی بین ابعاد بهزیستی روان‌شناختی با تمایل به ازدواج.

	۱	۲	۳	٤	٥	٦	۷
۱. تمایل به ازدواج	۱						
۲. استقلال	۰/۱۱۸	۱					
۳. تسلط	۰/۰۳٤	۰/۲۳۸*	۱				
٤. رشد	۰/۰۸٤	۰/۰۷۹	۰/۱۲۱	۱			
٥. ارتباط	۰/۱۰۲	-۰/۲۳۷*	۰/۱۰۸	۰/۰٥۲	۱		
٦. هدفمندی	-۰/۰۷۰	۰/۲۰٥*	۰/۲۹۱**	-۰/۰۸٦	۰/۱۱٦	۱	
۷. پذیرش خود	۰/۰۲۷	۰/۱۱۹	۰/۳۸۰**	۰/۱۱۳	۰/۲۸۰**	۰/۰۹٤	۱

N=۱۰٦؛ *=α<۰/۰٥؛ **=α<۰/۰۱

جدول۲ – ضرایب همبستگی بین ابعاد بهزیستی روان‌شناختی و تمایل به ازدواج را نشان می‌دهد. ضرایب همبستگی نشان می‌دهد که رابطه تمایل به ازدواج با هیچ یک از مؤلفه‌های بهزیستی روان‌شناختی معنادار نمی‌باشد. بنابراین، فرضیه پژوهش رد شده است.

جدول ۳- ضرایب همبستگی بین ابعاد معنای زندگی و بهزیستی روان‌شناختی.

	۱	۲	۳	٤	٥	٦	۷	۸
۱. جستجوی معنا	۱							
۲. وجود معنا	-۰/۲۳۱	۱						
۳. استقلال	۰/۰۰۸	۰/٦۲۷**	۱					
٤. تسلط	-۰/۱٦۱	۰/٦٤۰**	۰/۷۱۱**	۱				
٥. رشد	-۰/۰۹۹	۰/٦۱۷**	۰/۷۱۷**	۰/۸۳۳**	۱			
٦. ارتباط	-۰/۱۱۲	۰/٥٥٥**	۰/٤۸۳**	۰/۷٥۱**	۰/۷۲٤**	۱		
۷. هدفمندی	۰/۰۲۷	۰/٦۰٦**	۰/٦٤٤**	۰/۷۱۷**	۰/٦٦۸**	۰/٦۱٤**	۱	
۸. پذیرش خود	-۰/۱۷۷	۰/٥۷۷**	۰/٥٦۷**	۰/۷٦۷**	۰/۷۰۰**	۰/٦۹۸**	۰/٥٤۳**	۱

N=۱۰٦؛ *=α<۰/۰٥؛ **=α<۰/۰۱.

[Downloaded from journal.irancounseling.ir on 2026-11-04]

جدول ۳- ضرایب همبستگی معنای زندگی و بهزیستی روان‌شناختی را نشان می‌دهد. به طوری که بعد جستجوی معنا با هیچ یک از ابعاد بهزیستی رابطه معناداری نداشته است (p>۰/۰۵)، اما وجود معنا با تمام ابعاد بهزیستی رابطه مثبت معناداری را نشان داده است (p<۰/۰۵).

بررسی ضرایب تعیین (R2) نشان می دهد که وجود معنا توانسته است ۳۹درصد از افزایش نمرات استقلال (r=۰/٦۲۷؛ R2 =۰/۳۹۳) را پیش‌بینی کند. همچنین، این متغیر درصد افزایش نمرات تسلط (r=۰/٦٤۰؛ R2=۰/٤۰۹)، ۳۸درصد افزایش نمرات رشد (r=۰/٦۱۷؛ R2=۰/۳۸۰)، ۳۱درصد افزایش نمرات ارتباط (r=۰/۵۵۵؛ R2=۰/۳۰۸)، ۳۷درصد افزایش نمرات هدفمندی (r=۰/٦۰٦؛ R2=۰/۳٦۷)، ۳۳درصد افزایش نمرات پذیرش خود (r=۰/۵۷۷؛ R2=۰/۳۳۲)، و در نهایت ۳۸ درصد افزایش در مجموع نمرات بهزیستی روان‌شناختی (r=۰/٦۱۷؛ R2 =۰/۳۸۰) را تبیین کند.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش نشان می‌دهد؛ رابطه معناداری بین ابعاد معنای زندگی با تمایل به ازدواج وجود ندارد. بررسی رابطه بهزیستی روان‌شناختی و ازدواج نشان داد که در هیچ‌یک از موارد رابطه معنی داری بین بهزیستی روان‌شناختی و تمایل به ازدواج مشاهده نشد. بررسی رابطه معنای زندگی و بهزیستی روان‌شناختی نشان می‌دهد بعد جستجوی معنا با هیچ‌یک از ابعاد بهزیستی روان‌شناختی رابطه معنی داری نداشته است (P>۰/۰۵)، اما وجود معنا با تمام ابعاد بهزیستی رابطه مثبت معناداری نشان داده است (P<۰/۰۵).

امروزه، صرفا ویژگی‌های روان‌شناختی و سلامت روانی افراد نمی‌تواند تعیین‌کننده تمایل به ازدواج باشد. عواملی نظیر میزان طلاق در جامعه، اهداف دوره زندگی و علایق و اولویت‌های افراد عواملی هستند که به تمایل فرد به ازدواج اثر می‌گذارند (روبرت و ین سین؛ ۱۹۹۲). عدم معناداری رابطه بهزیستی روان‌شناختی و معنای زندگی با تمایل به ازدواج نشان می‌دهد که در این خصوص می‌بایست سایر متغیرهای

؛ Robert, S. & Yen-Hsin, A.

[Downloaded from journal.irancounseling.ir on 2026-11-04]

موثر بر تمایل به ازدواج اعم از متغیرهای خانوادگی و جامعه شناختی و همچنین، سایر ابعاد ویژگی‌های روانی افراد مورد توجه قرار گیرد. صفری (۱۳۹۲) نشان داد که مؤلفه‌های فردی-روان‌شناختی نگرش به ازدواج می‌توانند ۳۹درصد از تمایل به ازدواج را پیش بینی کنند. این نگرش به میزان زیادی متأثر از شرایط فرهنگی و اقتصادی جامعه می‌باشد. موضوعات اقتصادی از مهمترین عوامل موثر در ازدواج و برنامه ریزی برای زندگی آینده هستند. مک دونالد[۱](۲۰۰۶) نیز در قالب نظریه نوسازی اندیشه معتقد است که اگرچه فرآیند نوسازی، آزادی و استقلال بیشتری را برای افراد به ارمغان آورده، ولیکن آن‌ها را با عدم اطمینان بیشتری نسبت به آینده مواجه خواهد ساخت، بنابراین تا موقعی که افراد شغل دائم و با ثبات و توانایی برعهده گرفتن خانواده را نداشته باشند ازدواج نمی‌کنند و تشکیل خانواده نخواهند داد.

در ایران، مهم‌ترین عوامل و موانع ازدواج در بین جوانان تحصیل کرده، کمبود امکانات مالی، نداشتن شغل و مسکن می‌باشد (حرازی، حسینی مطلق و صدریان، ۱۳۸۰؛ ناستی زائی، ۱۳۸۵).

برخی پژوهش‌ها نشان داده است که عوامل فردی، کمتر از عوامل اقتصادی، فرهنگی و خانوادگی بر تمایل و یا عدم تمایل به ازدواج موثر است. در پژوهش طیبی نیا (۱۳۹۳) مهمترین موانع ازدواج برحسب اولویت عبارتند از: موانع فرهنگی، موانع اجتماعی، موانع اقتصادی، موانع حاکمیتی و موانع فردی.

در خصوص ارتباط معنادار معنای زندگی با ابعاد بهزیستی روان‌شناختی، یافته‌های این پژوهش با نتایج پژوهش‌های یهو[۲](۲۰۱۰)، مک دونالد (۲۰۰۶)، طیبی نیا (۱۳۹۳)، توگاد[۳](۲۰۰۷)، الیسون و آنتوگینی[۴] (۲۰۰۶)، بهادری، خسروشاهی و علیلو (۱۳۹۱)، رحیمی و سراج‌زاده (۱۳۹۲)،

۱ MCDonald, P.

۲ Yeeho, W., Robles, T., Hall, M., & Buysses, D.

۳ Togad, M. M., & Fredrickson, B. L.

۴ Elison, J. M., & Antogini, F. C.

[Downloaded from journal.irancounseling.ir on 2026-11-04]

هاشمی (۱۳۹۳)، پلوما و پندل تون[۱](۲۰۱۲)، اسماعیل و دسماخ[۲](۲۰۱۲) و انگ و جیاکینگ[۳](۲۰۱۱) هماهنگی دارد.

یهو (۲۰۱۰) در تحقیق نتیجه گرفت، افرادی که اهداف معناداری در زندگی دارند و درگیر فعالیت‌های ایجاد معنا هستند، خود هماهنگی بیشتری را تجربه می‌کنند، هر چه افراد بیشتر در این فعالیت‌ها یا دست‌یابی به اهداف درگیر باشند. انتظارات مثبت بیشتری خواهند داشت. در نهایت و شاید مهم‌تر از همه این که هر چه افراد انتظارات بیشتری داشته باشند از بهزیستی بالاتری برخوردارند.

رحیمی و سراج‌زاده (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان «رابطه دیندار با معناداری زندگی در یک جمعیت دانشجویی» نتیجه گرفتند دینداری با معناداری زندگی رابطه مثبت و مستقیم دارد. در میان ابعاد دینداری، بعد اعتقادی دارای بیشترین رابطه مثبت و بعد مناسکی دارای کمترین رابطه است.

معنای زندگی اغلب به هدف ارزش و کارکرد زندگی، تحلیل و تعبیر شده است. آدمی در صورت یافتن پاسخ مناسب در باب چرایی زیستن، ممکن است زندگی‌اش معنا دار شده و از پوچی و بی هدفی برهد . معنای زندگی با موضوعات متعددی هم چون پرسش‌های هستی شناختی نظیر هدف خلقت انسان و سرنوشتش پس از مرگ، موضوعاتی روان‌شناختی هم چون اضطراب، دلهره، یأس، افسردگی، پوچی، تنهایی و مسائل دینی مانند وجود یا عدم وجود خدا، جهان دیگر و سعادت نهایی مرتبط است (هاشمی، ۱۳۹۳).

پلوما و پندل تون (۲۰۱۲) در تحقیقی دست یافتند که اگر مقیاس بهزیستی، داشتن معنا و هدف در زندگی باشد، پس ارتباط قوی‌تری بین بهزیستی و دینداری وجود دارد.

اسماعیل و دسماخ (۲۰۱۲) طی پژوهشی به بررسی دینداری و بهزیستی روان‌شناختی در مسلمانان پاکستان پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد که بین دینداری و تنهایی و بین دینداری و اضطراب رابطه منفی

۱ Ploma. G. & Pendelton, U.

۲ Ismail, Z., & Desmukh, S.

۳ Ang, R.P., & Jiaqing, O.

[Downloaded from journal.iranconseling.ir on 2026-11-04]

معناداری وجود دارد. بین دینداری و رضایت از زندگی رابطه مثبت‌تری وجود دارد.

آنگ و جیاکینگ[۱](۲۰۱۱) در بررسی رابطه معنی زندگی با رضایت از زندگی و کیفیت زندگی در نمونه ۵۰ نفری از افراد بزرگسال مسن دریافتند که فراگیری روش‌های معنی در زندگی به طور قابل توجهی با افزایش خشنودی، رضایت و کیفیت زندگی رابطه دارد.

در پایان، پیشنهاد می‌شود که پژوهش‌هایی در مقیاس وسیع‌تر و گسترده‌تر پیمایشی در خصوص تمایل به ازدواج و یا سبک ازدواج، تمایل به ازدواج سفید و ... انجام شود تا براساس شناسایی وضعیت موجود، اقدامات جدی از سوی سازمانهای ذیربط صورت گیرد. مسائل عمومی و اقتصادی مرتبط با افراد خواهان و گریزان از ازدواج به درستی مورد بررسی قرار گیرد. پژوهش‌هایی در خصوص رابطه مسأله تجردگرایی و بی مسولیتی اقتصادی جوانان برای تشکیل خانواده بیشتر مورد توجه و بررسی اساسی قرار گیرد. همچنین کانون و تالارهای گفتگو برای انسجام بخشی تغییر نگرش بر ازدواج شکل گیرد و مسئله ازدواج و بهزیستی روان‌شناختی در درس‌های مدارس و دانشگاهی گنجانده شود. از جمله محدودیت‌های این پژوهش نیز می‌توان به حجم پایین نمونه اشاره کرد که قابلیت تعمیم به جامعه گسترده تر را برای ما محدود می‌کند و عدم همراهی نمونه‌های در دسترس در تمامی مراحل و همچنین نبود متون کافی در حوزه مرتبط با معنازی زندگی افراد خواهان ازدواج و گریزان از ازدواج.

منابع

- اشتاد، ا. (۱۳۸۸). بررسی اثربخشی گروه درمانی شناختی بر بهزیسای ذهنی دانشجویان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی بالینی. انستیتو روانپزشکی تهران.
- بیانی، ع؛ کوچکی ع؛ بیانی، ع. (۱۳۸۷). مقاله پژوهشی اصیل: روایی و پایایی مقیاس به زیستی روانشناختی ریف. مجله: *روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران*، شماره ۵۳ (۱٤٦-۱۵۱).
- پورشریف، ح. (۱۳۹۵). جوانان، ازدواج و شادکامی. تهران: نشر سازمان چاپ و نشر دارالحدیث.

۱ Ang,R.P.,& Jiaging,O.

[Downloaded from journal.irancounseling.ir on 2026-11-04]

- پورعبدل، س. عباسی، م.، پیرانی، ذ.، عباسی، م. (۱۳۹٤). رابطه امید به زندگی و بهزیستی روان‌شناختی با کیفیت زندگی سالمندان. مجله *روان‌شناسی پیری*، ۱ (۱)، ۵۷-٦۵.
- حرازی، م.، حسینی مطلق، م.، صدریان، م. (۱۳۸۰). بررسی دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد پیرامون عوامل مؤثر بر ازدواج. مجله دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی یزد، ۱ (۹)، ۴۳-۳۷.
- حیدری، م .، مظاهری، م.ع.، پوراعتماد، ح.ر. (۱۳۸۳). ساخت و هنجاریابی پرسشنامه تمایل به ازدواج. *مجله روان‌شناسی* (۸) ۳.
- زاهدی، ع. (۱۳۹۲). مجموعه قوانین و مقررات ازدواج و طلاق. تهران: نشر جنگل جاودانه.
- شریفی، ک.، سعیدی، ح. (۱۳۹٤). پیش‌بینی بهزیستی روان‌شناختی براساس جهت‌گیری زندگی و خوش‌بینی. مجله رویش روان‌شناسی، ٤ (۱)، ۵۹-٤۲.
- صفری، سمیرا (۱۳۹۲). بررسی عوامل پیش بینی کننده تمایل به ازدواج در پسران شهر اصفهان، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه اصفهان.
- طیبی نیا، م. (۱۳۹۵). میزان تمایل به ازدواج و شناسایی موانع و مشکلات آن. دانشگاه پیام نور همدان. ۵ (۱٦)، ۶۳-۸٦.
- قمری گیوی، ح.، شیخ الاسلامی، ع.، عادل، ز (۱۳۹٤). اثربخشی روان‌شناختی- رفتاری بر خشم و بهزیستی روان‌شناختی دختران پرخاشگر. مجله پژوهش‌های مشاوره. ۱٤ (۵۵). ۷۲-۵٦
- کیهان نیا، الف. (۱۳۹٤). جوانان و ازدواج. تهران: نشر نسل نو اندیش.
- مظاهری، ع. (۱۳۹۰). جوانان و انتخاب همسر. تهران: نشر پارسیان.
- مهری نژاد، س. (۱۳۹۲). مبنای ازدواج و تشکیل خانواده. تهران: نشر آوای نور.
- ناستی‌زائی، ن (۱۳۸۵). موانع ازدواج دختران. مطالعات روان‌شناسی تربیتی شماره ٤.
- نریمانی، م.، بخشایش، ر (۱۳۹۳). اثربخشی آموزش پذیرش – تعهد بر بهزیستی روان‌شناختی، هیجانی و رضایت زناشویی زوجها در معرض طلاق. نشریه پژوهش‌های مشاوره. ۱۳ (۵۲). ۱۲۳- ۱۰۸
- هاشمی نصرت‌آبادی، ت.، بهادری خسروشاهی، ج.، باباپورخیرالدین،ج. (۱۳۹۳). رابطه سرمایه اجتماعی با بهزیستی روان‌شناختی دانشگاه تبریز. *فصلنامه علمی _ پژوهشی شناخت اجتماعی*. سال سوم. شماره ۲، پیاپی ٦.
- هومن، ح. (۱۳۸٤). مدل یابی معادلات ساختاری با کاربرد نرم افزار لیزرل. چاپ اول. تهران: نشر سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت).
- یاری، ن. (۱۳۹٤). بررسی نقش امید در رابطه بین حمایت اجتماعی ادراک شده و معنا در زندگی با افکار خودکشی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رشته روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام.

- Alport, G. W. (1976). Religious context of prejudice. Journal for Scientific Study of Religion, 5, 44-457.
- Ang, R.P., & Jiaqing, O. (2011). Association between caregiving, meaning in life, and life satisfaction beyond 50 in a Asian sample: Age as a moderator. Social indicators research, 108 (3), 525-534.
- Baumister, R. (1991). Meaninigs of life. New York Guilford press.
- , 23, 416–432.
- Elison, J. M., & Antogini, F. C. (2006). Psychotherapy and combined therapy for

[Downloaded from journal.irancounseling.ir on 2026-11-04]

depressive in later life. Journal of Psychiatric times, 11, 36-48.

- Evans, J. (2011). Positive psychology and brain injury rehabilitation Brain Impairment, 12. 117-127.
- Felton, L., Jowett, S. (2014). Attachment and well-being: The mediating effects of Psychology need satisfaction with in the cich-atlete and parent-athlete relational context psycholog of sport and Exercis, 14 (1), 57-65.
- Frankl, V. (1998). Mans Search for Meaning. New York: Poket.
- Field, A. (2009). Discovering Statistics Using Spsss (3 ed.). London: Sage Publications Ltd.
- Guarino , M .(1992), Are young adults in a marriging mood?, U.S. catholic, 57(3).
- Ismail, Z., & Desmukh, S. (2012). Religiosity and Psychological well-being, international. Journal. Of Business and Social Science, 3 (11), 20-28. educational science: Theory & Practice, 8 (3), 977-986.
- Koko, K, Tolvanen, A., & Pulkkinen, L. (2013). Association between personality traits and psychological well-being across time in middlr adulthood. Journal of Research in Personality, 47 (6), 748-756.
- McDonald, P. (2006). Low fertility and state policy, population and development Review, 5 (2), 123-128.
- Myers, D. G. (2003). The funds, friends and faith of happy people. American Psychologist, 55, 55-67.
- Nelson, S. K., Fuller, J. K., Choi. I. (2014). Beyond selfbe-proctection: self-affirmation benefits hedonicand eudaimnic well-being. Personality and Social Psychologist, Bulletin. 30,1-14.
- Pedrotti, J. T. (2013). Broadening perspective:Strategies to infuse multiculturalism into a positive psychology cours. Journal of positive psychology, 6, 506-513
- Ploma. G. & Pendelton, U. (2013). Religious domains and general well-being. Social indicators Research, 22, 255-276.
- Rafanelli, C. & Runi, C. (2012). The assessment of psychological well-being in psychosomatic medicine. Advances in Psychosomatic Medicine, 32, 182-202.
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Exploratoins on the meaning of psychological well-being. Journal of Personality & Social psychology, 57 (6), 1069-1081.
- Robert, S. & Yen-Hsin, A. (1992). Partner Choice and the Differential Retreat from Marriahe, Jornal of Marriage and Family 68, 1 (Februay, 1-10).
- Ruini, C. (2015). The use of well-being therapy in clinical setting. The Journal of Happiness & Well-being, 2 (1), 198-206
- Snyder, C. R., & Lopez, S, G. (2007). Positive Psychology, New York Published by Oxford University Press, Inc.
- Stiger, S. (2006). The meaning in life guestionnaire: Assessing the presence of and paradigms, and practices. Journal of Career Assessment, 19 (3), 251–258.
- Togad, M. M., & Fredrickson, B. L. (2007). Regulation of positive emtions:

[Downloaded from journal.irancounseling.ir on 2026-11-04]

Emotion regulation strategies the promote resilience, Juornal of Happiness Sudies, 8 (3), 311-333

- Yeeho, W., Robles, T., Hall, M., & Buysses, D. (2010). Marital quality and marital Bed: Examinig the covaration between Relationship quali and Sleep. 11 (5): 389-404.

[Downloaded from journal.irancounseling.ir on 2026-11-04]

[Downloaded from journal.irancounseling.ir on 2026-11-04]